

NEDEĽA ORTODOXIE

Na každej božskej liturgii počas Veľkého pôstu čítame zo svätého evanjelia podľa Marka – s výnimkou dnešného dňa. Prečo sa v túto nedeľu, Nedeľu ortodoxie, číta Ján 1, 43 – 51?

Stručnou odpoveďou je, že tak toto evanjeliové čítanie, ako aj triumf ortodoxie, ktorý si dnes pripomíname, sú o videní Boha. V evanjeliovom príbehu počúvame, ako Filip pozval Natanaela uvidieť Ježiša (fyzicky). Keď sa stretli, Natanael uvidel (duchovne), že Ježiš je Mesiáš. V chráme (fyzicky) uvidíme ikony; následne uvidíme (duchovne), že odrážajú skutočnosť Kristovho vtelenia.

Natanael uvidel Boha

Príbeh Ježišovho stretnutia s Natanaelom je krátkym a takmer záhadným príbehom, ktorý sa mnohí snažili vysvetliť. Natanael a jeho priateľ Filip boli učeníkmi svätého Jána Predchodcu. Reagovali na Jánovo oznámenie, že prichádza Ten, „ktorému ja nie som hoden rozviazať remienok na obuvi“ (Jn 1, 27). Pán Ježiš šiel k Jordánu, kde Ján krstil, a práve tam Ján stotožnil Ježiša ako Očakávaného. „V nasledujúci deň Ján zasa stál s dvoma zo svojich učeníkov. Keď videl Ježiša ísť okolo, povedal: ‚Hľa, Baránok Boží!‘“ (v. 35, 36). Filip mohol byť jedným z tých, ktorí počuli Jánovo svedectvo, takže keď Ježiš vyzval Filipa, aby ho nasledoval, Filip reagoval kladne. A Filip zasa šiel k svojmu priateľovi Natanaelovi so správou: „Našli sme toho, o ktorom písal Mojžiš v Zákone a Proroci, Ježiša, Jozefovho syna z Nazareta“ (v. 45). Natanael odpovedal lakonicky: „Môže byť z Nazareta niečo dobré?“ (v. 46).

Moderní komentátori vo všeobecnosti považujú túto Natanaelovu poznámku za trochu uštipačné odmietnutie Ježiša, pretože Ježiš je Nazaretčan. Cirkevní otcovia pristupovali k tejto pasáži inak, pričom tvrdili, že Natanael mal na mysli presný opak: ak Ježiš je Očakávaným, tak nemôže pochádzať z Nazareta. Napríklad svätý Ján Zlatoústý naznačil, že Natanael „si v duchu pomyslel, že Filip sa pravdepodobne mýli v mieste a že Ježiš nepochádza z Nazareta“ (Homília 20 na Jána).

V každom prípade Filip odpovedal tými istými slovami, ktoré Ježiš predtým povedal Andrejovi: „Pod' a uvidíš.“ Keď sa Natanael konečne stretol s Ježišom, Pán vyslovil ďalšiu záhadnú poznámku: „Toto je pravý Izraelita, v ktorom niet lesti! Natanael sa ho opýtal: ‚Odkiaľ ma poznáš?‘ Ježiš mu vravel: ‚Videl som ťa prv, ako ťa Filip zavolať, keď si bol pod figovníkom‘“ (v. 47, 48).

Čo robil Natanael pod figovníkom? Opäť bolo ponúknutých mnoho návrhov. No žiaden nie je doložený vo Svätom písme, takže to nemôžeme vedieť s istotou. Jednou možnosťou, ktorú zastávajú mnohí v našej Tradícii, je to, že Natanael sa v tom čase modlil: *Bože našich otcov, pošli nám Toho, ktorého si prisľúbil. Pošli nám Mesiáša, Spasiteľa.* Pravý Izraelita sa vyznačuje vierou v prisľúbenie Spasiteľa. Hovorí sa, že Pán videl Natanaela pri modlitbe a videl jeho horlivosť.

Natanael sa svojou odpoveďou Kristovi, „Ty si Boží Syn, ty si kráľ Izraela!“ (v. 49), vyznačil ako jeden z prvých Kristových učeníkov, ktorých Kristus povolal ešte pred svojim pôsobením v Galilei. Natanael uvidel, že Ježiš je Mesiáš, a oslavoval ho tradičnými titulmi kráľovského Mesiáša: „Boží syn“ a „kráľ Izraela“.

Na konci Ježišovho verejného pôsobenia jeho nasledovníci potvrdia svoju vieru v jeho nebeský pôvod: „Teraz už hovoríš otvorene a nehovoríš v obrazoch! Teraz vieme, že vieš všetko a nepotrebuješ, aby sa ťa dako spytoval. Preto veríme, že si vyšiel od Boha“ (Jn 16, 29. 30). Ale až po zmŕtvychvstaní, keď sa vzkriesený Kristus zjavil svojim učeníkom, sa naplno prejavila sila Ježišových slov, ktoré boli adresované Natanaelovi: „Veru, veru, hovorím vám: Uvidíte otvorené nebo a Božích anjelov vystupovať a zostupovať na Syna človeka“ (Jn 1, 51) Natanael, podobne ako ostatní apoštoli, bude rásť vo videní Ježiša – nebude ho vnímať ako pozemského dobyvateľa, ktorého očakávali zbožní Židia, ale ako Kráľa, ktorý nie je z tohto sveta, a napokon ako večné Božie Slovo, ktoré sa vtelilo.

Ikony zjavujú Krista ako Boží obraz

V 8. a 9. storočí nášho letopočtu niektorí byzantskí cisári a cirkevní predstavitelia viedli boj proti používaniu ikon. Tento konflikt bol definitívne ukončený v roku 843 navrátením ikon, ktoré sa v Byzantskej cirkvi nazýva „Triumf ortodoxie“. Dnešný sviatok je oslavou tohto aktu.

Ikonoklazmus sa formálne začal v roku 720, keď niektorí biskupi začali spochybňovať prehnaný spôsob, akým si niektorí ľudia uctievali ikony. V roku 730 sa ich veci ujal cisár Lev III. a vydal dekrét, ktorý zakazoval uctievanie náboženských obrazov, „zlé umenie maliarov“, ako ikony nazval neskorší ikonoklastický koncil. Kým ikonoklasti považovali obrazy za odklon od praxe ranej Cirkvi, tí, ktorí podporovali uctievanie ikon, tak robili práve na základe Tradície: Cirkev tak robila celé roky a nebola v omyle.

Svätý Ján Damaský (676 – 749) poskytol Cirkvi vhl'ad, že používanie ikon je logickým dôsledkom Kristovho vtelenia. Ako napísal vo svojom Traktáte o Božích obrazoch: „V predchádzajúcich časoch Boh, ktorý je bez podoby a tela, nikdy nemohol byť zobrazovaný. Ale teraz, keď vidíme Boha v tele, ako sa rozpráva s ľuďmi, vytváram si obraz Boha, ktorého vidím. Neklaniam sa hmote. Klaniam sa Stvoriteľovi hmoty, ktorý sa zhmotnil pre moje dobro.“ Učenie svätého Jána sa stalo normatívnym v Byzantskej cirkvi, ktorá sa od triumfu ortodoxie v povedomí mnohých ľudí stala „cirkvou ikon“.

No ja nemôžem postiť

„Ak sú tu zhromaždení aj takí, ktorým bráni choroba a nemôžu zostať bez jedla, radím im, aby prekonalí svoju chorobu a nevzdialili sa od pôstu, ale aby ho ešte viac pestovali.“

„Naozaj existujú cesty, ktoré sú ešte dôležitejšie než zdržanlivosť od jedla a môžu smelo otvoriť brány, ktoré vedú k Bohu. A tak kto jedáva a nemôže sa postiť, nech dáva bohatšiu almužnu, nech sa viac modlí, nech má intenzívnejšiu túžbu počúvať Božie slovo. Vtedy naša telesná choroba nebude prekážkou pre nášho ducha. Nech sa zmieri so svojimi nepriateľmi. Nech vzdiali od svojej duše každú nevraživosť. Ak chce uskutočniť tieto veci, potom konal pravý pôst, ktorý od nás Pán žiada viac než čokoľvek iné.“

„Pán od nás žiada zdržanlivosť od jedla, aby sme telesnosť podriadili plneniu Pánových prikázaní tým, že budeme obmedzovať impulzívnosť telesnosti... Ak jedávame s mierou, nemusíme sa hanbiť, pretože Stvoriteľ nám dal také telo, ktoré sa nedá podporovať inak ako prijímaním potravy. Prestaňme s nadmerným jedávaním. Miernosť v jedávaní veľmi prispieva k zdraviu a blahu tela.“

Úryvky z homílií svätého Jána Zlatoústeho o pôste
Zdroj: melkite.org/faith/sunday-of-orthodoxy Preložil o. Ján Krupa

SOBOTY VEĽKÉHO PÔSTU

Sobota je deň, keď Kristovo telo ležalo v hrobe. Z tohto dôvodu naša Cirkev pravidelne venuje soboty modlitbám za mŕtvych. Preto sa v jednom z dnešných spevov modlíme: “Spiac v hrobe, premenil si smútok smrti na spánok, a dal si život zosnulým. Ó Spasiteľ, daruj tým čo od nás odišli miesto s tvojimi vyvolenými, prostredníctvom modlitieb tvojich mučeníkov.“

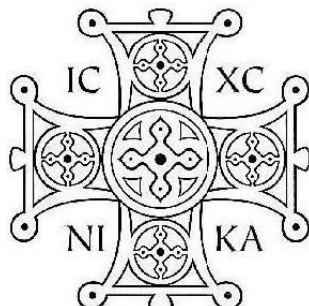
O čo prosíme Boha za našich zosnulých? Existujú dve krátke modlitby, ktoré opakujeme stále znova, keď sa za nich modlíme. Prvá modlitba znie: “**V blaženom zosnutí večný pokoj daruj, Pane, tvojim vždy spomínaným služobníkom a zachovaj im večnú pamiatku.**” Toto “odpočinutie” znamená, aby boli oslobodení od všetkej bolesti, smútku alebo žiaľu – od všetkých neistôt tohto života.

Druhá modlitba znie: “**Večná im pamiatka.**” Inými slovami, nech na nich Boh vždy pamätá a nech tým, za ktorých sa modlíme, udelí večný život, ktorý prisľúbil tým, ktorí ho milujú. Plnosť večného života príde pri poslednom vzkriesení, ako hovoríme vo Vyznaní viery.

Vtedy, ako píše svätý Pavol: “A keď si toto porušiteľné oblečie neporušiteľnosť a toto smrteľné si oblečie nesmrteľnosť, vtedy sa splní, čo je napísané: “Smrť pohltilo víťazstvo.” (1 Kor 15, 54).

- Vytvorte si zoznam členov rodiny a priateľov, ktorí zomreli, a umiestnite ho do kútika pre ikony. Často na nich spomínajte vo svojich modlitbách, najmä v sobotu.
- V pôstne soboty si na raňajky pripravte kolivu.
- Ak sú blízki pochovaní v blízkosti, navštívte cintorín a modlite sa za ich odpočinok. Modlite sa aj za odpočinok tých, za ktorých sa nemá kto modliť.

*Naša nádej je Otec naše útočisko Syn a náš ochranca je Svätý Duch.
Svätá Trojica, Bože náš, sláva tebe.*

Liturgický program od 19.02.2024 do 03.03.2024

<i>Dátum</i>	<i>Čas</i>	<i>Program</i>	<i>Úmysel</i>	<i>Liturgický kalendár</i>
19.02 Po.	17:00	9 čas Večiereň	Aliturgický deň	Svätý apoštol Archippos.
20.02 Ut.	17:00	6 čas Sv. liturgia csl.	† z r. Viery Stašenkovej	Náš prepodobný otec Lev, katánijský biskup.
21.02 St.	17:00	9 čas Liturgia VPD csl.	† z r. Martina Filička	Náš prepodobný otec Timotej zo Symbolov. Náš otec svätý Eustatios, arcibiskup veľkej Antiochie.
22.02 Št			Aliturgický deň	Nájdenie úctyhodných pozostatkov svätých mučeníkov v Eugeniu.
23.02 Pia.	17:00	9 čas Liturgia VPD csl.	† Michal Šenitka	Svätý hieromučeník Polykarp, smyrniansky biskup.
24.02 So	08:00	Sv. liturgia csl	† z r. Filičkovej 159	Prvé a druhé nájdenie úctyhodnej hlavy svätého a slávneho Pánovho proroka, predchodcu a krstiteľ'a Jána.
25.02 Ne.	07:00 08:00 10:00 11:30 15:00	Utieraň Sv. liturgia csl. Sv. liturgia sl. Sv. liturgia rom. Večiereň	ZBP r. Petra Chovanca ZBP r. Jána Filička 18 Za farské spoločenstvo	NEDEĽA DRUHÉHO TÝŽDŇA VEĽKÉHO PÔSTU 6. hlas Farská zbierka
26.02 Po.			Aliturgický deň	Náš otec svätý Porfyrios, gazský biskup.
27.02 Ut.	17:00	6 čas Sv. liturgia csl.	† z r. Jozefa Lazora 244	Náš prepodobný otec a vyznávač Prokop Dekapolita.
28.02 St.	17:00	9 čas Liturgia VPD sl.	† z r. Sovičovej 141	Náš prepodobný otec a vyznávač Bazil Prokopov spoluaskéta.
29.02 Št			Aliturgický deň	Náš prepodobný otec Kassián. Naša prepodobná matka Mária Egyptská
01.03 Pia.	17:00	9 čas Liturgia VPD sl.	ZBP členov arcibratstva	Svätá prepodobná mučenica Eudokia.
02.03 So.	08:00	Sv. liturgia csl.	† z knihy hramot	SOBOTA TRETIEHO TÝŽDŇA VEĽKÉHO PÔSTU - ZÁDUŠNÁ
03.03 Ne.	07:00 08:00 10:00 11:30 15:00	Utieraň Sv. liturgia csl. Sv. liturgia sl. Sv. liturgia rom. Večiereň	ZBP r. Leškovej ZBP r. Firmentovej Za farské spoločenstvo	NEDEĽA TRETIEHO TÝŽDŇA VEĽKÉHO PÔSTU 7. hlas